

ЛЕКЦІЯ 2

ОСНОВНІ ЗАХОДИ ЩОДО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ І ТЕРИТОРІЙ В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

Організаційні і правові основи захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій визначені Законом України "Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій" N 1809-III від 8 червня 2000 року.

Громадяни України у сфері захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру мають право на отримання інформації про надзвичайні ситуації та заходи, що вживаються для ліквідації їх наслідків, забезпечення та використання засобів колективного і індивідуального захисту, відшкодування заподіяних збитків і втрат внаслідок надзвичайних ситуацій, компенсацію за роботу в зонах надзвичайних ситуацій, соціально-психологічну підтримку та медичну допомогу, медико-реабілітаційне відновлення в разі отримання важких фізичних та психологічних травм.

Інформування та оповіщення у сфері захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій є основним принципом усієї системи заходів захисту і забезпечуються шляхом завчасного створення і підтримки у постійній готовності загальнодержавної та регіональних систем централізованого оповіщення населення.

З метою своєчасного захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру, запобігання і реагування на них відповідними центральними і місцевими органами виконавчої влади створена і підтримується в постійній готовності система спостереження і контролю за станом довкілля і забрудненням харчових продуктів, продовольчої сировини, фуражу і води радіоактивними і хімічними речовинами, мікроорганізмами та іншими органічними агентами.

Для забезпечення захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій передбачається проведення комплексу організаційних та інженерно-технічних заходів, зокрема:

Укриття в захисних спорудах.

Створення фонду захисних споруд забезпечується шляхом комплексного освоєння підземного простору міст і населених пунктів для укриття населення в разі виникнення надзвичайних ситуацій, обстеження і взяття на облік підземних і наземних будівель і споруд, що відповідають вимогам захисту, дообладнання підвальних та інших заглиблених приміщень, будівництва заглиблених споруд, пристосованих для захисту, будівництва окремих сховищ і протирадіаційних укриттів, масового будівництва в період загрози виникнення надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру найпростіших сховищ і укриттів.

Евакуація.

В умовах неповного забезпечення захисними спорудами в містах та сільських населених пунктах, що мають об'єкти підвищеної небезпеки,

основним засобом захисту населення є евакуація і розміщення його в зонах, які є безпечними для проживання людей і тварин. Евакуації підлягає населення, яке проживає в населених пунктах, що знаходяться у зонах можливого катастрофічного затоплення, можливого небезпечного радіоактивного забруднення хімічного ураження, в районах виникнення стихійного лиха, аварій та катастроф.

Інженерний захист.

Під час проектування і експлуатації споруд та інших об'єктів господарювання, наслідки діяльності яких можуть шкідливо вплинути на безпеку населення та довкілля, розробляються і здійснюються заходи інженерного захисту з метою запобігання виникненню надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру:

- врахування під час розроблення генеральних планів проявів небезпечних і катастрофічних явищ;
- раціональне розміщення об'єктів підвищеної небезпеки;
- спорудження будинків, будівель і споруд, інженерних мереж і транспортних комунікацій із заданими рівнями безпеки та надійності;
- розроблення і здійснення заходів безаварійного функціонування об'єктів підвищеної небезпеки;
- організація будівництва протизсувних, протиповеневих та інших споруд спеціального призначення;
- реалізація заходів санітарної охорони.

Радіаційний і хімічний захист.

Радіаційний і хімічний захист включає заходи щодо виявлення та оцінки радіаційної та хімічної обстановки, організацію і здійснення дозиметричного і хімічного контролю, розроблення типових режимів радіаційного захисту, забезпечення засобами індивідуального і колективного захисту, організацію та проведення спеціальної обробки.

Медичний захист.

Медичний захист передбачає використання існуючих сил та засобів закладів охорони здоров'я для своєчасного надання медичної допомоги постраждалим та зменшення ступеня ураження людей, забезпечення епідемічного благополуччя в зонах надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.

Для надання безоплатної медичної допомоги постраждалим від надзвичайних ситуацій громадянам, рятувальникам та особам, які беруть участь у ліквідації надзвичайних ситуацій, діє державна служба медицини катастроф, як особливий вид державних аварійно-рятувальних служб.

Біологічний захист.

Захист від біологічних засобів ураження включає своєчасне виявлення чинників біологічного зараження, залежно від їх виду і ступеня ураження, проведення комплексу адміністративно-господарських, режимно-обмежувальних і спеціальних протиепідемічних та медичних заходів.

Біологічний захист передбачає своєчасне використання колективних та індивідуальних засобів захисту, запровадження режимів карантину та обсервації, знезаражування осередку ураження, необхідне знезаражування людей та тварин, своєчасну локалізацію зони біологічного ураження, проведення екстреної та специфічної профілактики, додержання протиепідемічного режиму населенням, підприємствами, установами та організаціями.

Для забезпечення реалізації державної політики у сфері захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій створена єдина державна система з питань запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного і природного характеру, яка складається із територіальних і функціональних підсистем.

Державними органами управління у сфері захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій є Кабінет Міністрів України, МНС України, інші спеціально уповноважені центральні органи виконавчої влади, місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування.

До складу сил та засобів захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій входять відповідні сили та засоби центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій, незалежно від форм власності і господарювання, а також добровільні рятувальні формування.

Для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру можуть залучатися частини та підрозділи Збройних Сил України.

Громадяни України у сфері захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру зобов'язані дотримуватись заходів безпеки, не допускати порушень виробничої дисципліни, вимог екологічної безпеки, вивчати основні способи захисту населення і територій від наслідків надзвичайних ситуацій, надання першої медичної допомоги потерпілим, дотримуватись відповідних вимог у разі виникнення надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру.

Фінансування заходів щодо попередження і ліквідації надзвичайних ситуацій та їх наслідків здійснюється за рахунок коштів державного бюджету обласного та місцевих бюджетів, коштів підприємств, установ і організацій, незалежно від форм власності і господарювання, а також добровільних пожертвувань фізичних і юридичних осіб, інших не заборонених законодавством джерел.